25. 5. 2001

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Archeologický nález

Ač to není příliš časté, každému z nás se může přihodit, že nalezne věc historické hodnoty. Jako děti bychom zřejmě byli nadšení „vykopáním pokladu“, ovšem dnes nám tento objev může přinést mnoho nepříjemností. Zejména pokud k tomuto nálezu dojde při stavbě.

Ač to není příliš časté, každému z nás se může přihodit, že nalezne věc historické hodnoty. Jako děti bychom zřejmě byli nadšení „vykopáním pokladu“, ovšem dnes nám tento objev může přinést mnoho nepříjemností. Zejména pokud k tomuto nálezu dojde při stavbě.

Legální definici archeologického nálezu najdeme v § 23 zákona o státní památkové péči, podle níž je archeologickým nálezem věc nebo soubor věcí, která jsou dokladem nebo pozůstatkem života člověka a jeho činnosti od počátku jeho vývoje do novověku a zachovala se zpravidla pod zemí.

Dojde-li k takovémuto nálezu a ten nebyl učiněn při provádění archeologického výzkumu (dle zákona je oprávněn provádět archeologické výzkumy pouze Archeologický ústav Akademie věd České republiky. Toto oprávnění může být povoleno vysokým školám, muzeím aj.), musí se tento nález oznámit Archeologickému ústavu nebo nejbližšímu muzeu buď přímo nebo prostřednictvím orgánu obce v přenesené působnosti. Dojde-li k nálezu při stavbě nebo při pracích prováděných dle stavebního zákona měl by se tento objev oznámit také stavebnímu úřadu. Oznamovací povinnost náleží samotnému nálezci nebo osobě, jež je odpovědná za provádění prací, při nichž došlo k archeologickému nálezu. Oznámení musí být učiněno nejpozději druhý den nebo ihned po tom, co se o nálezu dozvěděl.

Oznámením však povinnosti nálezce nekončí. Místo naleziště i samotný archeologický nález musí být ponechány beze změn a to až do doby (minimálně po dobu pěti dnů), kdy přijde na prohlídku zástupce Archeologického ústavu nebo muzea, který zabezpečí nález i místo nálezu a učiní veškerá nezbytná opatření pro jeho záchranu před poškozením, zničením nebo odcizením.

Zcela jistě největším zásahem do práv nálezce (stavebníka) bude dlouhá doba, po kterou budou prováděny výzkumné práce a jeho stavba bude muset „stát“ nebo dokonce se může stát, že je-li nález zvlášť významné historické hodnoty může stavební úřad po poradě s Ministerstvem kultury ČR rozhodnout ve veřejném zájmu o zrušení vydaného rozhodnutí o povolení stavby. V tomto případě také Ministerstvo kultury ČR rozhodne, jak budou stavebníkovi uhrazeny prokazatelné náklady a ztráty vzniklé v souvislosti se změnou nebo zrušením vydaného stavebního povolení, v souvislosti s prodloužením doby výstavby nebo z důvodu nařízeného zvláštního režimu výstavby. Je třeba zmínit, že opravným prostředkem proti rozhodnutí ministerstva o nákladech nebude obvyklý rozklad, ale zákonem je stanoveno, že opravný prostředek se v tomto případě podává k soudu.

Objevitel archeologického nálezu, který nebyl učiněn při archeologickém výzkumu má právo na nálezné. Tuto odměnu poskytuje okresní úřad a jeho výše je u nálezů zhotovených z drahých kovů a jiných cenných materiálů do výše ceny materiálu a v ostatních případech dosahuje až výše deseti procent kulturně historické hodnoty. Nálezce má právo na náhradu nutných nákladů, které mu vznikly v souvislosti s archeologickým nálezem, také o této náhradě rozhodne a náhradu poskytne okresní úřad.

Také byl-li vlastník nemovitosti, kde došlo k nálezu podstatně omezen v běžném užívání nemovitosti

nebo jiného majetku, má právo, aby mu byla poskytnuta přiměřená jednorázová náhrada a aby byla jeho nemovitost a celý majetek po provedení potřebných výzkumných prací navrácen v předešlý stav. Není-li to možné má nárok na peněžitou náhradu.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Novela stavebního zákona: přehled změn a dopadů do praxe po dokončení legislativního procesu
- Energetická náročnost budovy jako cenotvorný faktor
- Přechodná ustanovení novely stavebního zákona – co s vydaným závazným stanoviskem a JES?
- Koncentrace řízení v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu
- Aktuální závěry ÚS a ESLP k právům biologického otce (První část – judikatura Ústavního soudu ČR)
- Podílové spoluvlastnictví manželů po rozsudku SDEU ve věci C-300/25 Duftošek
- Předkupní právo jako možná past
- Sleva z kupní ceny vadné nemovitosti podle aktuální judikatury Nejvyššího soudu
- Povinnosti transparentnosti podle AI Actu
- Když rodič nepředá dítě - náhradní péče a úhrada nákladů podle novely rodinného práva
- Objektivizace náhrady nemajetkové újmy na zdraví a vliv mezinárodního prvku v rozhodovací praxi